

İçindekiler

Adama.....	5
Sunuş	7
Önsöz	9
Teşekkür.....	11
Şekiller Listesi.....	17
Kısaltmalar	19
Kitap Hakkında / Özet	21
Giriş.....	23
Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve	27

Birinci Bölüm TÜRK DEVLETLERİNİN BİRLİKTELİK SÜREÇLERİ

I. MİLLİYETÇİLİK, TÜRKÇÜLÜK VE TURANCILIK (TÜRK BİRLİĞİ) KAVRAMLARI PERSPEKTİFİNDE TÜRK DEVLETLERİ ARASINDAKİ İŞ BİRLİĞİ FİKİRLERİ.....	29
A. Milliyetçilik.....	29
B. Türkçülük	36
C. Turancılık (Türk Birliği)	42
II. SSCB DÖNEMİ TÜRK DÜNYASI	47
A. Sovyet Hukuk Mühendisliği: Ulusal-Teritoryal Ayrıştırma	47
B. Etnik, Dilsel ve Kültürel Ayrıştırmanın Kurumsallaşması ve Dış Etkileşimin Kesilmesi.....	49
C. Demografik ve Entelektüel Müdahaleler: Sürgünler ve Tasfiyeler.....	51
D. Türkiye ile Türk Dünyası Arasındaki Kopuş ve Dolaylı Süreklilik (1921–1991)	53
E. SSCB Mirasının Güncel Türk Dünyası Kurumsallaşmasına Etkisi	54
III. SSCB’NİN DAĞILMASI SONRASI KURULAN TÜRK DEVLETLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER	54
A. 1991 Sonrası Yeni Jeopolitik Zemin ve İlk Temaslar.....	54
B. Türkiye’nin Yaklaşımı: Tanıma, Söylem ve Stratejik Vizyon	55

C. 1992 Ankara Zirvesi ve Ankara Bildirisi: Kurumsal Sürecin Başlangıcı	55
D. Zirve Diplomasından Saha Kurumlarına: Yumuşak Güç Enstrümanları	56
IV. TÜRKİYE'NİN TÜRK DÜNYASI'NA YÖNELİK KURUMSALLAŞMASI	56
A. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA)	57
B. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)	57
V. TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI'NI OLUŞTURAN SÜREÇLER	58
A. Türk Dili Konuşan Ülkeler Zirvesi (1992)	60
B. Türk Keneşi'nin Kuruluşu (2009)	61
C. Türk Devletleri Teşkilatı'na (TDT) Geçiş (2021)	62

İkinci Bölüm

TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI'NIN YAPILANMASINA GENEL BAKIŞ

I. ULUSLARARASI ÖRGÜTLER	65
A. Kavram ve Tanım	65
B. Tarihsel Gelişim ve Uluslararası Sistem İçindeki Dönüşüm	66
C. Uluslararası Örgütlerin Hukuki Kişiliği	67
D. Hukuki Kişiliğe İlişkin Teorik Yaklaşımlar ve Ölçütler	68
E. Birleşmiş Milletler Örneği ve UAD'nin 1949 Danışma Görüşü	69
F. Uluslararası Örgütlerin Tasnifi ve TDT'ye Geçiş	71
II. TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI'NIN KURULUŞ SÜRECİ	73
A. Siyasal ve Tarihsel Zemin	74
B. Kurumsallaşma Eşiği: Nahçıvan Anlaşması ve Türk Keneşi (2009)	74
C. TDT Adı ve Kurumsal Kimlik (2021)	75
III. TDT'NİN KURUCU BELGELERİ, HUKUKİ DAYANAKLARI VE STATÜSÜ	75
IV. TDT'NİN KURUMSAL YAPISI	81
A. TDT'nin Ana Organları	82
1. Devlet Başkanları Konseyi	82
2. Dışişleri Bakanları Konseyi	83
3. Kıdemli Memurlar Komitesi	84
4. Aksakallar Konseyi	85
5. Sekretarya	86
B. TDT Ekosistemi: İlişkili Kurumlar ve Koordinasyon Mekanizması	89
1. Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY)	89
2. Türk Devletleri Parlamenter Asamblesi (TÜRKPA)	91

3. Uluslararası Türk Akademisi	92
4. Türk Kültür ve Miras Vakfı	95
5. Türk Ticaret ve Sanayi Odaları (TTSO)	97
6. Türk Yatırım Fonu (TYF)	98
7. Uluslararası Nitelikteki Teşekküller	100
a. Türk Dünyası Arabulucular Birliği (TDAB)	101
b. Türk Dünyası Noterler Birliği (TDNB)	102
c. Türk Devletleri Ombudsmanlar Birliği (TÜRKOMB).....	103
d. Türk Devletleri Rekabet Konseyi (TDRK).....	104
e. Türk Dünyası Barolar Birliği	105
f. De Lege Ferenda: TDT Arabuluculuk ve Tahkim Merkezi İhtiyacı.....	106
C. TDT'nin Üçüncü Taraflarla Kurumsal İlişkileri (Uluslararası Ortaklar)	107
D. TDT'de Üyelik Statüleri ve Üyelik Kriterleri.....	108
1. Üye Ülkeler	108
2. Gözlemci Ülkeler	109
3. Gelecekte Üye Olması Beklenen Ülkeler	109
V. ÜYE DEVLETLERİN EGEMENLİĞİ VE TDT'NİN HUKUKİ ETKİLEŞİMİ	110
VI. TDT'NİN KARAR ALMA SÜREÇLERİ VE HUKUKİ NİTELİĞİ.....	111
VII. TDT'NİN HUKUKİ NİTELİĞİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ (AB, ASEAN VE BDT İLE KARŞILAŞTIRMA)	114
A. Avrupa Birliği ile Karşılaştırma: "Hard Law" ve Egemenlik Devri	114
B. ASEAN ile Karşılaştırma: Mutabakat ve Müdahalesizlik.....	115
C. Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ile Karşılaştırma	115
D. TDT'nin Kendine Özgü Modeli	115

Üçüncü Bölüm

TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI'NIN KAMU HUKUKU BOYUTU VE ULUSLARARASI ETKİLERİ

I. TÜRKİYE'NİN TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI (TDT) ÜZERİNDEKİ ETKİSİ VE KAMU HUKUKU BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	117
A. Tarihsel Arka Plan (1991 sonrası): Tanıma, İkili Anlaşmalar, Yumuşak Güç	117
B. Kurumsallaşmaya Giden Yol (1992 Zirveleri → 2009 Nahçıvan)	117
C. Türkiye'nin Etkisinin "Kamu Hukuku Araçları": Antlaşmaların Onayı, Ev Sahibi Ülke Statüsü, Ayrıcalıklar-Dokunulmazlıklar, Kamu Kurumlarının Rolü.....	123
D. Etkinin Sınırları: Egemen Eşitlik, Oybirliği, "Soft Law" Doğası.....	124
II. TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI'NIN (TDT) ULUSLARARASI HUKUK AÇISINDAN KONUMU VE DİĞER ULUSLARARASI ÖRGÜTLERLE İLİŞKİLERİ	125

A. TDT'nin Kuruluşu ve Uluslararası Hukuki Niteliği.....	125
B. TDT'nin Uluslararası Hukuki Kişiliği ve Kurumsal Yapısı	131
C. TDT'nin Uluslararası Hukuk Açısından Sınıflandırılması	134
D. TDT'nin Diğer Uluslararası Örgütlerle İlişkileri.....	137
III. TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI'NIN (TDT) ÜYE DEVLETLERİN SİSTEMLERİNE HUKUKİ ETKİSİ.....	138
IV. KKTC'NİN TDT'YE KATILIM SÜRECİ VE HUKUKİ BOYUTU	141
A. KKTC'nin Uluslararası Hukuk Açısından Statüsü	142
B. KKTC'nin Gözlemci Üye Olma Süreci ve Hukuki Tartışmalar	147
C. KKTC'nin Tam Üyeliğe Geçiş İçin Hukuki Engeller ve Çözüm Önerileri	152
D. TDT'nin KKTC'ye Etkisi ve Kıbrıs Meselesi Bağlamında Değerlendirme	157
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	161
TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI'NIN SİSTEMİ.....	169
BİLDİRİLER/KURUCU BELGELER	170
I. TÜRK DİLİ KONUŞAN ÜLKELER ZİRVELERİ (1992–2009)	170
II. TÜRK KENEŞİ DÖNEMİ (2009–2021)	170
III. TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI (TDT) DÖNEMİ (2021–2025).....	171
Temel Hukuki Belgeler	172
Ek-1: Nahçıvan Anlaşması.....	173
Ek-2: Ev Sahibi Ülke Anlaşması	180
Ek-3: Ev Sahibi Ülke Anlaşması'nın TBMM'de Onaylanması	188
Ek-4: Türk Dünyası 2040 Vizyon Belgesi	189
Ek-5: Türk Yatırım Fonu Anlaşması.....	206
Ek-6: Türk Dünyası Şartı	226
KAYNAKÇA.....	231
YAZAR HAKKINDA	243